

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง เทคนิคการวาดภาพทางพฤกษศาสตร์เบื้องต้น รุ่นที่ 2

ระหว่างวันที่ 17-20 เมษายน 2545 ณ โรงเรียนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร มีผู้ให้ความสนใจสมัครเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก แต่เนื่องจากคณะวิทยากรสามารถรับได้จำนวนจำกัดโรงเรียนที่ส่งใบสมัครเข้ามาถึงก่อนจึงได้รับสิทธิก่อน ได้แก่โรงเรียน พระมารดาภิเษกอนุเคราะห์ สาธิตบางนา แลมนบัววิทยา แก่งกระเจาวิทยา พระอัครเทพรังษีเมืองบุรี วัดคลองขุด มัธยมท่าแคตง มัธยมตำบลกุด มหิศราธิบดี อ่างทองแทน กาญจนภิเษกวิทยาลัย ชัยภูมิ สหศาสตร์ศึกษา และพิมานวิทย์นราธิวาส การจัดอบรมครั้งที่ 2 นี้ต่อเนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง เทคนิคการวาดภาพทางพฤกษศาสตร์เบื้องต้น ในครั้งแรกเมื่อ 19-24 เมษายน 2542 หากทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ จะจัดการอบรมในครั้งต่อไปจะได้มีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบทั้งทางจุลสารและ website. ของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ต่อไป สำหรับผู้ที่พลาดโอกาสในครั้งนี้ ขอให้ติดตามข่าวสารการจัดอบรมในครั้งต่อไปซึ่งคาดว่าจะจัดขึ้นราวเดือน เมษายน ของทุกปี

การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ เป็นการถ่ายทอดลักษณะต่างๆ ของพืช มาเป็นภาพวาดที่สวยงามโดยเน้นความถูกต้องทั้งขนาด และรายละเอียดต่างๆ ภาพวาดที่ดีสามารถแสดงรายละเอียดส่วนต่างๆ ที่สำคัญได้ดีกว่ากล้องถ่ายภาพ ในปัจจุบันการวาดภาพทางพฤกษศาสตร์เริ่มได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ร่วมกับคณาจารย์ผู้มีความรู้ด้านการวาดภาพพฤกษศาสตร์ จึงได้จัดให้มีการอบรมวิธีการวาดภาพที่ถูกต้องและให้ความรู้ทางด้านเทคนิคต่างๆ แก่สมาชิกผู้สนใจเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและนำไปเผยแพร่สู่ผู้รักการศึกษาร่วมสนองพระราชดำริ ต่อไป

ถ้อยแถลง

สวัสดิ์ค่ะ สมาชิกทุกท่าน ฉบับนี้พี่ก็ได้นำเนื้อหาเรื่องราวข่าวของโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน มาฝากมากมายหลายเรื่อง ในคอลัมน์นี้มีรางวัล พี่ก็ได้นำเกมง่ายๆ ให้น้องร่วมเล่นสนุกกันอีกเช่นเคย แล้วก็คงได้รับคำตอบจากสมาชิกทุกท่านนะคะ

พี่ก็มีความยินดีมากๆ ที่น้องๆ ให้ความสนใจ และส่งเนื้อหาเรื่องราว บทกลอน รูปภาพต่างๆ เกี่ยวกับบูรณาการในการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ส่งมาให้พี่ส่งข่าวสารกันมากมาย พี่ก็จะนำทยอยลงไปเรื่อยๆ ถ้าเกิดเรื่องของใครยังไม่ได้ลงในข่าวสารฉบับนี้ ก็จะเป็นฉบับต่อไป นะคะ และสมาชิกทุกท่านที่จะส่งเรื่องเข้ามาก็สามารถส่งเข้ามาได้ตลอดนะคะ

ในช่วงปีที่ 7 นี้พี่ก็จะเริ่มปรับปรุงข่าวสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนรูปแบบใหม่ และหวังว่าคงได้รับการตอบรับจากสมาชิก อย่างสม่ำเสมอค่ะ

แนะนำที่ปรึกษา

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

ประวัติ

ชื่อ-สกุล...นางสาวสุรางค์ บุญฮก

ตำแหน่งรับราชการ-ทำงาน(สุตหทัย)...อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีภูเก็ต

ตำแหน่งปัจจุบัน...ที่ปรึกษาและประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

โรงเรียนสมาชิกที่รับผิดชอบ...6 จังหวัด ได้แก่ ภูเก็ต ตรัง พังงา ระนอง กระบี่ สตูล

หน้าที่รับผิดชอบ...-ให้คำปรึกษาแนะนำ การดำเนินงานโครงการ

-เยี่ยมเยียนให้คำแนะนำ โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ที่อยู่...(กรณีสมาชิกต้องการติดต่อ)

ที่ทำงาน...โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต กทม. 10303

บ้าน...49 ม.2 ค.นบปริง อ.เมือง จ.พังงา 82000

โทร...(076)412040

ข่าวสมาชิก

ตรวจสอบพรรณไม้ โรงเรียนพินายวิทยา จ.นครราชสีมา

เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2544 เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ พร้อมด้วย ศ.ดร.เพชรวิทย์ เหมอินวงษ์ญาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ เดินทางไปเยี่ยมชมให้คำแนะนำในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และตรวจสอบความถูกต้องป้ายชื่อพรรณไม้ ในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โรงเรียนพินายวิทยา จ.นครราชสีมา

เยี่ยมโรงเรียนสมาชิก เขตการศึกษา 7, เขตการศึกษา 11

เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ พร้อมคณะที่ปรึกษา ได้เดินทางไปเยี่ยมโรงเรียนสมาชิกในเขตการศึกษา 7 ในระหว่างวันที่ 19-21 ธันวาคม 2544 ได้แก่โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์ จ.พิจิตร โรงเรียนวังบัววิทยาคม จ.นครสวรรค์ โรงเรียนศรีนคร โรงเรียนอุทุมพรพิสัย จ.สุรินทร์

ในระหว่างวันที่ 20-25 ธันวาคม 2544 คณะที่ปรึกษาพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้ไปเยี่ยมชมโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เขตการศึกษา 11 ได้แก่ โรงเรียนแก้งคร้อวิทยา โรงเรียนคอนสวรรค์ โรงเรียนโนนสะอาดวิทยา โรงเรียนภูแล่นควิทยาคม จ.ชัยภูมิ โรงเรียนเป็งพะไล โรงเรียนวังน้ำเขียว โรงเรียนค่านาคูม โรงเรียนบ้านปะใหญ่ จ.นครราชสีมา ในการเยี่ยมชมทั้งสองครั้งนี้ได้รับความก้าวหน้าของงานและให้คำแนะนำในการดำเนินงานที่ถูกต้องด้วย

ประชุมบรรยาย

เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2544 คุณพรชัย จุฑามาศ รองผู้อำนวยการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ บรรยายความเป็นมาของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ และการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนให้แก่คณะอาจารย์และนักศึกษา สถาบันราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 60 คน ณ ห้องประชุมอาคารจุฬารามณ์วิทยาลัยศึกษณ์ (ศูนย์วิทยาศาสตร์ประยุกต์)

เยี่ยมโรงเรียนสมาชิก ติดตามผลการดำเนินงาน

ระหว่างวันที่ 17-28 ธันวาคม 2544 เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ พร้อมด้วย พค.อ. จุฑา โชติอินทร์ ที่ปรึกษาโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ได้เดินทางไปเยี่ยมและติดตามความก้าวหน้าของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และให้คำแนะนำโรงเรียนสมาชิกในเขตการศึกษา 8 จำนวน 14 โรงเรียน มีโรงเรียน กว๊านวิทยลัย โรงเรียนวัดโนนท้อพาศัย โรงเรียนบ้านตลาดชัยเหล็ก โรงเรียนบ้านโป่ง โรงเรียนแม่ก่อพระวิทยาคม โรงเรียนนวมินทราชินูทิศพาศัย โรงเรียนคารวิทยาลัย โรงเรียนวัฒนาเอื้อวิทยา จ.เชียงใหม่ โรงเรียนเสถียรคันคร โรงเรียนเตชะจวนชยางค์อุบลวิทยา โรงเรียนบ้านวังพร้าว-สมเด็จ โรงเรียนบ้านน้ำทอง จ.ลำปาง โรงเรียนอุโมงค์วิทยาคม โรงเรียนน้ำตื้นวิทยาคม จ.ลำพูน

ประชุมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

เมื่อวันที่ 4-7 มกราคม 2544 ได้มีการประชุมทำความเข้าใจ การดำเนินงานในกิจกรรมของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ แก่ อาจารย์จากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รวม 80 นาย และได้อบรมเทคนิคการเก็บ ตัวอย่างพรรณไม้และการบูรณาการสู่การเรียนการสอนด้วย ในครั้งนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จากโรงเรียนจิตรลดา ในเรื่องของสถานที่ และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ (ฝ่ายประถม) ในเรื่องวิทยากรพร้อมทั้งได้พาผู้เข้าอบรมทั้งคณะชมและดูงานที่หอพฤกษศาสตร์ สวนหลวง ร.9

ตรวจสอบพรรณไม้ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี กทม.

วันที่ 8 มกราคม 2545 เจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ พร้อมด้วย ศ.ดร.เพชรวิทย์ เหมอินวงษ์ญาติ ได้ไปเยี่ยมชมการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและตรวจสอบความถูกต้องป้ายชื่อพรรณไม้ที่สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ร.ร.อัสสัมชัญธนบุรี

ก้าวไกลไปกับเทคโนโลยีชีวภาพ (23)

เขียนเรียงโดย ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์
piyarat@liv.ac.uk

ก้าวไกลไปกับเทคโนโลยีชีวภาพฉบับนี้ ผู้เขียนมีโอกาสได้ไปทำงานวิจัยที่ John Innes Center (JIC) ซึ่งตั้งอยู่ที่ Norwich Research Park (UK) สถาบันนานาชาติแห่งนี้เป็นศูนย์กลางของงานวิจัยศึกษาพื้นฐานความเป็นไปทางด้านวิทยาศาสตร์ด้านพืชและจุลินทรีย์ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีพของมนุษย์ งานวิจัยที่ศูนย์ใช้ความรู้และหลักการต่าง ๆ ทางชีววิทยาและเคมี ซึ่งได้แก่ ชีววิทยาของเซลล์ ชีวเคมี เคมี พันธุศาสตร์ และชีววิทยาโมเลกุล JIC ได้รับการสนับสนุนจากสภาวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของอังกฤษ (Biotechnology and Biological Sciences Research Council) นอกจากนี้ JIC ยังเป็นเจ้าของ Genome center (คล้ายๆ สยามคารีน) JIC ยังเปิดกว้างรับทุนวิจัยจากผู้สนับสนุน องค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก ใกล้เคียง ๆ กับ JIC ยังมี Sainsbury Laboratory จะถูกถ่ายทอดไปให้ Plant Bioscience Limited (PBL) ซึ่งบริษัทนี้จะจัดการดูแลเรื่องผลประโยชน์ต่อเนื่องจากผลงานวิจัย ในการส่งต่อไปให้บริษัทเอกชนซึ่งสนใจในผลงานวิจัย ชื่อผลงานและผลิดในทางการค้าต่อไป ดังนั้นงานหลักของ JIC คือ ทำงานวิจัยเพื่อศึกษา ทำความเข้าใจในพืชและจุลินทรีย์ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเป้าหมายอีกอย่างที่สำคัญมากคือ ผลิดและฝึกนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยยึดหลักที่ว่าความไม่รู้และการสร้างสรรค์ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของมนุษย์ ดังนั้นความปรารถนาที่จะเข้าใจว่าโลกนั้นเป็นอยู่อย่างไร และทำอย่างไรที่จะประยุกต์ความรู้ต่าง ๆ ให้ใช้ได้จริงกับมนุษยชาติ ด้วยความคิดรวบยอดนี้ JIC จะเริ่มงานวิจัยทางด้านพืช ด้วยเหตุผลที่ว่าพืชเป็นสิ่งที่ยั่งยืนที่สุดของโลกมาช้านาน เรือนูที่พืชจะไร้ประโยชน์จากพืชใหญ่วิธี ก็จะไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน อาจพูดได้ว่าการรู้จักพืชดี ขึ้นมากเท่าไร ก็ยิ่งเข้าใจโลกของเราได้มากขึ้นเท่านั้น เช่นเดียวกันกับจุลินทรีย์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติได้มากเท่า นั้น ดังเช่นเราสามารถผลิตยาจากจุลินทรีย์ทางอ้อมเพื่อรักษาโรค เช่นการผลิตวัคซีน และฮอว์โมนเป็นต้น และในการถนอมอาหารซึ่งส่วนใหญ่ ในการหมักดอง น้ำส้มสายชู โยเกิร์ต สุรา และอื่น ๆ เราใช้จุลินทรีย์ทั้งสิ้น

นอกจากที่กล่าวมา JIC ยังส่งมอบงานวิจัยไปพิมพ์ แชนแนลในวารสารวิทยาศาสตร์ชั้นนำเพื่อนำไปสู่การถกเถียง วิจารณ์ ผสมรวมกัน ให้ความเห็นและนำไปสู่ความคิดและแนวทางใหม่ มีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรวบรวมนักวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในสาขาเดียว หรือที่เกี่ยวข้อง จะได้รู้จักกัน รู้ถึงความก้าวหน้าของงานที่กำลังทำไป มีโอกาสได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจจะได้ร่วมมือกันทำงานต่อไปในอนาคต และที่สำคัญ JIC ไม่ได้มีหน้าที่ผลิตพืชพันธุ์ใหม่ หรือผลิตอาหารสำเร็จรูป แต่มีหน้าที่ทำงานวิจัยที่เป็นเทคโนโลยีเชิงปฏิบัติเมื่องานวิจัยสำเร็จ จึงมีผู้ที่สนใจนำความรู้ไปเพื่อผลิตพืชพันธุ์ใหม่ หรือผลิตอาหารในเชิงการค้าต่อไป ซึ่งจะต้องมีการจดสิทธิบัตรทางการค้ากันต่อไป

ที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ JIC มีโครงการร่วมกับโรงเรียนทั่วประเทศอังกฤษ โดยเรียกว่า SchoolsProject เริ่มจากโครงการชื่อว่า เทคโนโลยีชีวภาพในห่วงโซ่อาหารของเรา (Biotechnology in our food chain) โดยสนับสนุนนักเรียนให้คิดหัวข้อโครงการง่าย ๆ โดยเริ่มจากอาหารในจานข้าวที่เรารับประทานทุกมื้อว่ามีความเป็นอย่างไร เริ่มที่ความคิดที่ว่าอาหารจานนี้ราคาเท่าไร ถ้าราคาถูก ทำไม่ถึงถูก อาหารในจานนี้ผลิตมาอย่างไร ใช้พืชอะไรผลิตเป็นต้น นอกจากนั้น JIC ยังมีเครือข่ายสำหรับคุณครูนักวิทยาศาสตร์ (The Teacher Scientist Network) โดยที่ JIC สนับสนุนในแง่การให้ความรู้ คำปรึกษา การผลิตเครื่องมือง่าย ๆ ในการสอนวิทยาศาสตร์ แก่คุณครู และสนับสนุนคุณครูให้สร้างสรรค์โครงการงานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการสอนวิทยาศาสตร์ แนะนำให้เด็กรู้จักและคุ้นเคยกับวิทยาศาสตร์ สนับสนุนให้เด็ก ๆ ไปดูงานและฝึกงานในฟาร์มด้วยตัวเอง ล่าสุดเมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา มีการให้เด็ก ๆ ชั้นประถม เขียนนิทานภาพ และความรู้สึกรักที่มีต่อนักวิทยาศาสตร์ว่าเป็นอย่างไร เด็ก ๆ อังกฤษส่วนใหญ่เขียนว่า นักวิทยาศาสตร์คือผู้ที่ไม่เหมือนคนอื่น ไม่มีมนุษย์สัมพันธ์ โฉมหน้าไม่หล่อ ไม่ค่อยมีเพื่อน ขึ้นมา(เมื่อไม่ทำงาน) อยู่กับห้องทดลองทั้งวัน แต่ที่ผลิตผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อโลก ทำให้อยากทราบเหมือนกันว่าเด็ก ๆ ไทยคิดอย่างไรกับนักวิทยาศาสตร์ (ไทย)

เปิดกรุคตารบ้าน โดย พิชัย

วิธีทำกระดาษจากใบสับปะรด

ใบสับปะรดนำมาทำเป็นกระดาษได้ มีกลุ่มชาวบ้านที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นำมาทำเป็นอุตสาหกรรม และแปรรูปเป็นสินค้าหัตถกรรมส่งออกจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ตามโรงเรียนต่างๆ ปัจจุบันนี้พัฒนาจนสามารถใช้ใบสับปะรด 100% โดยไม่ต้องผสมเยื่อต้นปอแล้ว

ขั้นตอนการทำ

1. นำใบมาล้างให้สะอาด หั่นให้ละเอียดมากๆ เป็นเนื้อเยื่อ
2. ต้มให้เปื่อยยุ่ยและใส่โซดาไฟ(ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ 1%) ให้กระดาษขาว และช่วยให้ใช้ได้นาน โดยไม่ขึ้นรา
3. นำมาเข้าเครื่องรีดน้ำออก
4. เป็นเนื้อเยื่อให้เป็นก้อน ขนาด 200g./400g. (เพื่อให้มีขนาดแผ่นเท่าๆกัน)
5. นำเยื่อที่ได้มาตีในน้ำบนแผ่นเฟรม
6. ตากแดดอ่อนๆ มีลมพัดผ่าน (ไม่ตากแดดแรงเพราะจะทำให้กระดาษแข็งไวและเป็นคลื่นไม่เรียบเสมอกัน)
7. ถ้าต้องการสีธรรมชาติ (สีอ่อนก็ใช้ส่วนปลายยอดอ่อนๆ) ถ้าสีเข้มก็ใช้ใบแก่ๆ
8. ถ้าต้องการสีสังเคราะห์ให้ผสมสีย้อมผ้า

ราคาขายปลีกไม่ย้อมสี ราคา 9 บาท / แผ่น

ราคาขายปลีกย้อมสีแล้ว ราคา 10-11 บาท / แผ่น

วิธีทำน้ำสับปะรด**ส่วนผสม**

สับปะรด	2 ผล
น้ำตาลทราย	1 ถ้วย
เกลือป่น	2 ช้อนชา
น้ำ	2 ถ้วย

วิธีทำ

1. ปอกเปลือกสับปะรด ผ่าเอาอก ผ่าเอาแกนออก หั่นชิ้นเล็กๆ ใส่ผ้าขาวบาง บีบเอาแต่น้ำให้ได้ 3 ถ้วย ใส่เกลือหมักไว้
2. ใส่ น้ำ น้ำตาลทราย และเกลือ ลงในหม้อน้ำสับปะรด ตั้งไฟให้เดือดประมาณ 5 นาที เมื่อน้ำตาลทราย เกลือ ละลายแล้ว ยกลง กรองอีกครั้ง ทิ้งไว้พออุ่นๆ เทใส่ขวดที่ลวกน้ำร้อนแล้ว ปิดฝาใส่ตู้เย็น จะดื่มใส่น้ำแข็งหรือไม่ใสก็ได้

อ้างอิง 1. น้ำสมุนไพร

2. คุณอนุภา จำเดิม ผักพื้นบ้าน. จันทบุรี

3. รศ.สุนทร ปุณโณทก. ต้นไม้เพื่อชีวิต 1. วานสมุนไพรและยาไทย

การอบอ

สมุนไพรช่วยขับเหงื่อ

ก.ชอ *Pluchea indica* Less

วงศ์ Asteraceae (Compositae)

ชื่อสามัญ Indian Marsh Fleabane.

ชื่ออื่นๆ ชอ(โต), หมวดวีว หนาดวีว(อุตรธานี)

ลักษณะ ไม้พุ่ม ชอบขึ้นในที่แฉะ เป็นกลุ่มใหญ่ๆ ใบเดี่ยวเว้ามนสอบ รูปไข่กลับ ขอบใบหยัก ดอก ช่อออกที่ปลายกิ่งและช่อใบ กลีบดอกสีม่วงหรือขาวอมเทา ผล เป็นผลแห้งไม่แตก

ประโยชน์ ทุ้มเย็น บวมคัน สากแห้งคั่วเล็กน้อย ชงน้ำดื่ม ขับปัสสาวะ แก้ลมทวน คั้นน้ำอาบแก้ผื่นคัน ใบ น้ำคั้นใบสด รับประทานสดขมิ้นขาว

ช.ม.เชือกมอญ *Abelmoschus esculentus* Moench

วงศ์ Malvaceae

ชื่อสามัญ Lady's Finger, Okra.

ชื่ออื่นๆ กระเจี๊ยบมอญ กระเจี๊ยบ มะเขือยาว(กลาง), มะเขือมัน มะเขือละโว้(เหนือ)

ลักษณะ ไม้ต้นสูงได้ถึง 2 เมตร ทุกส่วนมีขนหยาบแข็ง ยกเว้นกลีบดอก ใบเดี่ยวขนาดใหญ่ รูปฝ่ามือ เว้ามนสอบ ดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีเหลือง โคนกลีบดอกดำในสีม่วงแดง ผล อ่อนสีเขียว รูปห้าเหลี่ยมยาว ผลแก่ สีขาวเหลืองแตกได้

ประโยชน์ ผสมแกง บดเป็นผง ชงน้ำดื่มช่วยเคลือบกระเพาะ (เพราะมีสารเพคตินและเมือก (mucilage) ผลอ่อนสด เป็นผักจิ้ม โขลกผสม ผสมสารเพคตินและเมือก จะช่วยขับเหงื่อได้ดีด้วย ถ้าเป็นตัวจัด ใช้ผลสดรับประทานโดยเตรียมเป็นอาหาร ตัวจัดจะหายไป

สมุนไพรบรรเทาอาการหวัดคัดจมูก

ก.หอม *Allium cepa* L.cv.group *Aggregatum*

A.cepa L.var.*ascalonicum* Backer

วงศ์ Alliaceae (Liliaceae)

ชื่อสามัญ Shallot, multiplier Shallot

ชื่ออื่นๆ หอมแดง หอมไทย หอมแก้ว หอมเล็ก

ลักษณะ เป็นไม้อเนกฤดู ลำต้นใต้ดิน มีขนาดเล็ก และมีรากงอกออกมาจากลำต้น มีก้านใบหุ้ม ใบแบน มีรูปร่างกลมยาว กลวง สีเขียว ต่อมาจากการที่อยู่ใต้ดิน ดอก ช่อ ก้านช่อดอกยาว กลมกลวง ดอกย่อย กลีบดอกสีขาว จัดเป็นรูปประพจน์ ผลแห้งแตกได้ 3 พู ผลสด แบบยี่ต่า

สารสำคัญ มี alliin,arbutin ฯลฯ

ประโยชน์ คั้นหอมสด เป็นผักมีกลิ่นเฉพาะ ใช้ผสมสด ใช้ผัด หัวสดใต้ดิน เป็นเครื่องเทศ ทางยา หัวหอมสด ขูดรวมกับหัวเปราะหอมสดชงน้ำเดือด ขับหวัดในเด็ก และขับลมในลำไส้

สมุนไพรช่วยให้ผิวพรรณสะอาดสดใส

เป็นสมุนไพร ที่เมื่อใส่ลงไป จะทำให้ผิวพรรณสะอาดยิ่งขึ้น เช่น ผสมะคำดีควาย ผสมะขี้ก เป็ลือกชี้หนอน ผสมวยขม ฯลฯ สมุนไพรกลุ่มนี้มีสารชะล้างได้แก่สาร saponin ช่วยทำให้ผิวพรรณสะอาด นุ่มนวลยิ่งขึ้น

วี (ตอนจบ)

ก.มะคำดีควาย *Sapindus emarginatus* Wall.
วงศ์ Sapindaceae
ชื่อสามัญ Soap Berry
ชื่ออื่นๆ ประคำดีควาย(นครปฐม)
ลักษณะ ไม้ต้นสูง 10-25 เมตร ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อยรูปไข่ ดอก ช่อ ออกที่ปลายกิ่ง แยกเพศอยู่ต้นเดียวกัน กลีบดอกเรียงซ้อนกัน ผล ผลสุกปกคลุมเนื้อแห้งนิ่มหยุ่น เป็นสีน้ำตาลดำมีเมล็ดกลมโตสีน้ำตาลดำหนึ่งเมล็ด
สารสำคัญ เนื้อผลมีสาร "saponin, emarginoside" ฯลฯ
ประโยชน์ เนื้อผล มาต้กับน้ำจะเกิดฟอง ใช้สระผม และชะล้าง เมื่อใช้แล้วต้องล้างออกให้หมด ใช้ล้างเครื่องเพชรให้สะอาดเป็นน่าวา

ช.ซีหนอน *Zollingeria dongnaiensis* Pierre.
วงศ์ Sapindaceae
ชื่ออื่นๆ ซีหนอด(ขอนแก่น, นครราชสีมา)
ลักษณะ ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ใบ เดี่ยว ดอก ช่อ ขนาดเล็ก ดอกคลก ผล แก่จัดสีเหลือง
สารสำคัญ เปลือกต้นมีสาร "saponin"
ประโยชน์ เปลือก สับหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใช้แก้ไอเป็นฟอง ใช้ฟองสระหัวเด็ก รักษาชันนะตุ ระวังอย่าให้เข้าตา จะทำให้ตาอักเสบ ความเป็นพิษ เป็นพิษต่อสัตว์เล็กคูลูน ฟองซึ่งมีสาร saponin เข้าตาตาอักเสบ ถ้ากินทำให้อาเจียน ท้องร่วง ถ้าฉีดเข้าเส้นเลือดทำให้เม็ดเลือดแดงแตก

สมุนไพรที่ช่วยทำให้มีไขมันคอเลสเตอรอล
 ถ้าอาหารรับประทานหรืออบไอน้ำบ่อยๆ ไขมันจะแข็งมาก ทำให้รู้สึกคันที่ผิวหนัง มีสมุนไพรที่สกัดไขมันไว้ ทำมา ระหว่างรอบขนานสมุนไพร จะช่วยป้องกันผิวหนังแตกและทำให้มีไขมันวุ้นขึ้น โดนัท น้ำมันมะกอกโอเลอีฟ น้ำมันหุง ฯลฯ

ก.มะกอกโอเลอีฟ *Olea europaea* L.
วงศ์ Oleaceae
ชื่อสามัญ Olive
ชื่ออื่นๆ -
ลักษณะ เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 12 เมตร ไม้ผลัดใบ เป็นพืชของประเทศปาเลสไตน์ และแคว้นทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ปัจจุบันได้นำมาเพาะปลูกแถบตะวันตกเฉียงใต้ของอเมริกาและปลูกแถบ subtropical localities มีหลายพันธุ์ ใบ เดี่ยวจัดตรงข้าม ใบรูปหอก ท้องใบเป็นสีเทาเงิน ดอก ช่อสีคลอกเหลืองอ่อน ผล เป็นชนิด drupe รูปไข่ยาว ผลสีเขียวเมื่อสุกเป็นสีดำ จากผลสุกบีบน้ำมันสีเหลืองอ่อนเป็นน้ำมัน fixed oil คือ น้ำมันมะกอกโอเลอีฟ สารสำคัญ มีสาร "olein, palmitin" ฯลฯ

ประโยชน์ น้ำมันจากผล ใช้ผสมในน้ำมันทาถูขนาด ใช้ในการเตรียมเครื่องสำอาง ช่วยให้การดูดซึมดี และทำให้ผิวหนังนุ่มลื่นชุ่มชื้น ไม่แห้งผาก ถ้าใช้สระผม ผลจะนุ่มเป็นเงางามปราศจากรังแค เครื่องเป็นครีมเสริมความงามของผิวหนังและผม ใช้เตรียมปาสเตอร์และสบู่ด้วย

ทางยา น้ำมัน ช่วยหล่อลื่น ระบายอ่อน ๆ บรรเทาประสาทตึงเครียด ช่วยลดแผลในกระเพาะอาหาร เนื่องจากน้ำมันมะกอกโอเลอีฟประกอบด้วยไขมันชนิดไม่อิ่มตัว จึงช่วยลดโคเลสเตอรอลและลดการเกาะกันของเส้นเลือดอุดตัน

อาหาร ใช้เป็นน้ำมันหุงต้ม รับประทานแล้วไม่ทำให้เป็นโรคไขมันสูง นิยมทำน้ำสลัด ทำอาหารอื่นๆ เช่น ซอสต่างๆ พืชฯ

ผล ใช้คองในน้ำมันเกลือ เป็นอาหาร

พรรณไม้ป่า

เรียบเรียงโดย พี่หนุ่ม

botu251@mweb.co.th

ต้นไม้บนถนนในกรุงเทพมหานคร

กระถินณรงค์

- วงศ์** Leguminosae
- ชื่อวิทยาศาสตร์** *Acacia auriculiformis* Cunn.
- ชื่อสามัญ** Leguminosae-Mimosoideae
- ลักษณะ** ไม้ต้น สูง 4-30 เมตร เรือนยอดแผ่กว้างเป็นพุ่มกลมและหนาทึบ ไม้ผลัดใบ เปลือกสีน้ำตาล ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ในช่วงเป็นกล้าและหุดร่วงไป เมื่อโตขึ้นเหลือเพียงก้านใบที่แปรสภาพไปเป็นแผ่นใบสีเขียวเข้ม เรียบและหนา ดอก สีเหลือง ออกเป็นช่อ ผล เป็นฝักแบน นิ่มมัน เมล็ด สีดำ เป็นมัน ก้านเมล็ดมีสีส้ม พันจับไปมา ปอกและดูแลง่าย โตเร็ว ขึ้นได้ดีในดินร่วนปนทราย และดินเค็ม ทนสภาพน้ำท่วมขังได้ดี
- ขยายพันธุ์** โดยการเพาะเมล็ด ปักชำ และตอนกิ่ง
- ออกดอก** ตลอดปี
- พบมากบนถนน** ท้ายราชบุรี(256 ต้น) งามคำแหง(154 ต้น) และเกิดคำวิ(126 ต้น)
- * เป็นต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัยรามคำแหง

กระถิน

- วงศ์** Leguminosae
- ชื่อวิทยาศาสตร์** *Calophyllum inophyllum* L.
- ชื่อสามัญ** Guttiferae-Clusiaceae
- ชื่ออื่นๆ** กากะถิน(ภาคกลาง), เนาวกาน, สารภีแมน(ภาคเหนือ), ถิง สารภีทะเล(ภาคใต้)
- ลักษณะ** ไม้ต้น สูง 5-15 เมตร เรือนยอดกว้าง เป็นพุ่มกลมและหนาทึบ ไม้ผลัดใบ เปลือกสีน้ำตาลปนเทา ใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปขอบขนานแกมรูปไข่ ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยง ด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีเขียวนวล ดอก สีขาวหรือเหลืองอ่อน กลิ่นหอมเย็น ออกเป็นช่อ ผล กลมรีถึงค่อนข้างกลม มี 1 เมล็ด พบทั่วไปตามป่าชายหาด ปูดเป็นไม้ประดับทั่วทุกภาคของประเทศไทย ชอบขึ้นในดินปนทราย
- ขยายพันธุ์** ด้วยเมล็ด ให้ออกเมื่อมีอายุ 3-5 ปี
- ออกดอก** เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม
- พบมากบนถนน** จลองกรุง(625 ต้น)
- * ไม้ประจำจังหวัดระยอง

อ้างอิง: คู่มือพรรณไม้ ไทยอุตสาหกรรม, มณฑล จำเจิญพฤษณ์, ดำรง พิพัฒน์วัฒนากุล, ดวงใจ สุขเจติม.กรกฎาคม 2543. ต้นไม้บนถนนในกรุงเทพมหานคร. อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ

สรรสร้างจากสมาชิก

สวัสดิ์คณะฉบับนี้ที่ได้เพิ่มมุมสรรสร้างจากสมาชิก เนื้อหาส่วนมากจะเป็นเรื่องราวที่น้องๆ สมาชิกได้จัดส่งเข้ามา ฉบับนี้ที่ได้นำภาพสวยๆ จากน้องๆ สมาชิกาโรงเรียนยอแซฟวิทยา ชั้น ป.4/1 จำนวน 4 คน มี ด.ญ.ธัญศมน ดวงนิล, ด.ญ.วสินี อิ่มสรรพางค์, ด.ญ.กัลย์สุตา สวัสดิ์, ด.ช.กัญจน์ นิมขนะสิทธิ์

ชื่อพื้นเมือง มะนาว
ชื่อวงศ์ Rutaceae
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Citrus aurantifolia* Swing
ชื่อสามัญ Lime
ประโยชน์ ใบ ต้มดื่ม กัดฟอกเสมหะ ขับน้ำรู้งน้ำดี แก้ไข้ ราก แก้พิษอักเสบ

ชื่อพื้นเมือง ขลุ่
ชื่อวงศ์ Asteraceae
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pluchea indica* Less
ชื่อสามัญ Indian Marsh Fleabane
ประโยชน์ ใบ แก้วคุดตีดวงทวาร ขับน้ำ ขับปัสสาวะ ราก แก้กระษัย

ชื่อพื้นเมือง แมงลัก
ชื่อวงศ์ Lamaceae
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ocimum basilicum* L.f.
ชื่อสามัญ Hairy Basil
ประโยชน์ ใบ ขับลมในลำไส้ แก้ลมวิงเวียน บำรุงหัวใจ

ชื่อพื้นเมือง ตะเพรา
ชื่อวงศ์ Lamiaceae
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ocimum sanctum*
ชื่อสามัญ Sacred Basil
ประโยชน์ ใบ ขับลม แก้ท้องอืด เพื่อ ขับเสมหะ ราก ต้ม แก้ใช้สันนิบาต เมล็ด บำรุงหัวใจให้ชุ่มชื้นโดยรับประทาน

สวัสดิ์ค๊ะ สมาชิกทุกท่าน คอธัมม์พฤกษาวรรณศิลป์ ฉบับนี้ที่ได้นำมาทกลอน และประโยชน์ทางสมุนไพรของดอกไม้ โรงเรียนยอแซฟวิทยา อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี ให้อ่านกันอีกเช่นเคยนะค๊ะ

ดอกพุดตาล

ในสวนล้วนพุดตาลบานไสว รากดอกใบใช้เป็นยารักษา
แก้ผื่นพิษปวดรอนตามกาย มากคุณค่าสมุนไพรของไทยเอ๋ย

พุดตาล
Mimosa pudica L. (Fabaceae)
ไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ใบเป็นคู่ขนานตรงข้าม ดอกเป็นช่อ
ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง
ถิ่นกำเนิดในอเมริกาเขตร้อน
พบในอินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์
ในประเทศไทย พบในภาคใต้
และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประโยชน์ทางสมุนไพร

ราก: ใช้รักษาฝี บวม แก้อีหอบ แก้ประดง ผื่นคันตามผิวหนัง
ใบ: ใช้แก้พิษบวม แผลจากไฟไหม้ หรือน้ำร้อนลวก
ดอก: แก้กษาว อาเจียน แก้ไอ

เด็กหญิงมาลีสา ผ่องมณี เลขที่ 41 ป.6/3
โรงเรียนยอแซฟวิทยา อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

ดอกมะลิ

ดอกมะลิใช้แก้โรคปวดหู เวลาสูมน้ำบานแสนสดใส
ดูไปแล้วสวยงามสะกิดใจ ชวนให้หลงใหลในความงาม

ประโยชน์ทางสมุนไพร

ใบ: ใช้เป็นยาแก้ไข้จากการเปลี่ยนแปลงอากาศ บรรเทาอาการปวดท้อง ท้องเสีย แก้แผลพุพอง ฝี ตามซาง ตับพิษ
รวม: ใช้บรรเทาอาการปวดต่าง ๆ แก้อ่อน แก้เสียดแทงในท้อง
ดอก: ใช้รักษามืด ผื่นคัน ปวดหู เยื่อตาอักเสบ
ต้น: แก้คุดทะราด ขับเสมหะ ขับโลหิต

เด็กหญิงภัทรามณี รอดกันภัย เลขที่ 32 ป.6/3
โรงเรียนยอแซฟวิทยา อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

ดอกมะลิ
Jasminum sp. (Oleaceae)
ไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ใบเป็นใบเดี่ยวตรงข้าม ดอกเป็นช่อ
ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง
ถิ่นกำเนิดในอินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์
พบในอินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์
ในประเทศไทย พบในภาคใต้
และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรรหา มาฝาก

โดยพี่บู๊

“ต้นขนุน” สมาชิกทุกคนคงรู้จักแน่นอน แต่ทราบมั้ยคะว่านอกจากรับประทานเนื้อขนุนโดยตรงแล้ว เรายังสามารถนำเนื้อขนุนมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารได้อย่างไรบ้าง จุฬาราชวิทยาลัยวิทยาศาสตร์โรงเรียน ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 ที่ “มุมนี้มีรางวัล” มีน้องๆ ส่งวิธีแปรรูป “ขนุน” ในรูปแบบต่างๆ หลายอย่างเลยคะ เช่น ขนุนทอด, ขนุนกวน, ร้อยจากใบขนุน และอื่นๆ อีก แต่ผู้ใช้คดีที่ได้นำลงในฉบับนี้ คือ “ขนุนจาบ” คะ เป็นผลงานของ ดช.ศรารูท ทองทา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านรางจิก อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี โดยมีคุณครูแอนนา พลภักย์ เป็นครูประจำชั้น

จริงๆ แล้วขนุนของน้องคนอื่นๆ ก็มารับประทาน และนำเสนอใจทั้งนั้นเลยคะ ไม่ต้องเสียใจนะคะสำหรับน้องๆ ที่ไม่ได้ส่งผลงานในจุฬาราชวิทยาลัย น้องๆ ที่ส่งผลงานมาต้องภูมิใจนะคะที่ได้คิดและได้ทำ น้องๆ ที่ยังไม่ได้ออกคิดและยังไม่ได้ทำคงต้องเสียใจที่พลาดโอกาสได้แสดงความคิดนะๆ เลยคะ

ขนุนจาบ

ส่วนประกอบ	ขนุน	น้ำมัน	เกลือ	น้ำตาลทราย
อัตราส่วน	ขนุนแก่	12	ชาม	
	น้ำมันทอด	4	ถ้วยตวง	
	เกลือ		เล็กน้อย	
	น้ำตาลทราย		ครึ่งกิโลกรัม	

- วิธีทำ**
1. ปอกขนุนทั้งเป็นชิ้นบางๆ
 2. ทอดขนุนลงในน้ำมันพอสุกยกขึ้นให้สะเด็ดน้ำมัน
 3. เคี่ยวน้ำตาลพอละลายและตั้งดูให้เหนียว
 4. ใส่เกลือชิมพอได้รสเค็มเล็กน้อย
 5. นำขนุนที่สะเด็ดน้ำมันลงไปคลุกอีกครั้ง
- คอยเกลี่ยให้ขนุนติดน้ำตาลให้ทั่วและตั้งขึ้นใส่ภาชนะทิ้งไว้ให้เย็นรับประทานได้

เล็กๆ น้อยๆ กับ...

การตอนขนุนไว้ไม่ให้เจ็บ สุภาพสตรีไทยไม่นิยมไว้ขนุนไว้แล้ว ถ้าไม่โดนทิ้งก็จะใช้วิธีตอนทิ้ง โคนบ่อๆ ขนที่ขึ้นใหม่จะแข็ง จึงนิยมตอนมากกว่า แต่การใช้แทนตอนก็มักจะเจ็บ หรือบางทีแทนก็หนีบโดนเนื้อเจ็บอีกเหมือนกัน ประเทศไทยมีผลไม้รับประทานทุกฤดู ต้องใช้จากผลไม้ เช่น ยางขนุน หรือยางมะกูด โดยแต่นี้รู้สึกเล็กน้อยแล้วใช้นิ้วตอนขนุนไว้แล้ว ขนจะหลุดออกและไม่เจ็บเลยคะ

มูมนี้มีรางวัล โดย หนูตา

Kwangtawai@chaiyo.com

สวัสดีคะน้องๆ ฉบับนี้มีเกมมาให้เพื่อนๆ เล่นกันอีกแล้วนะคะ เป็นเกมเกี่ยวกับการทายชื่อดอกไม้ที่เรา รู้จักกันคะเป็นเกมง่ายๆและฝึกทักษะเล็กๆ น้อย ว่าตั้งแต่เพื่อนๆ เป็นสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน รู้จักชื่อ ดอกไม้กันมากหรือยัง กตึกาง่ายๆ คือ

ที่มีรูปดอกไม้ให้ 16 รูป พร้อมด้วยชื่อดอกไม้ 16 ชื่อ ให้เพื่อนๆ นำตัวเลขที่รูปนำไปไว้หน้าชื่อดอกไม้ ถ้า ทราบแล้วก็รีบส่งคำตอบกันเข้ามาจะคะที่มีรางวัลเล็กๆ น้อยๆ มอบให้คะ

-จำปูน
-ซีเด็ก
-หิรัญญิการ์
-แค
-ส้มป่อย
-พิกุล
-ศรีตรัง
-ดอกรัก
-กุหลาบ
-ผักทอง
-แก้ว
-ตะลิงปลิง
-เสมีด
-ผักบุ้งทะเล
-ลำควน
-สายหยุด

ที่ปรึกษาทางวิชาการ : ศ.พิเศษ ดร. ประจักษ์ วาทยานนท์, ผศ.จิราวุฒิน จินทรประสงค์, ศ.ดร. พเยาว์ เหมนิมวงษ์บุญดี, คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะอาจารย์ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ผลิตที่ : ฝ่ายผลิตสื่อฯ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303.

ติดต่อได้ที่ : ศูนย์วิจัย จุฬาลงกรณ์

สำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

สวนจิตรลดา อ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303. โทร. 282 0665, 282 1850 โทรสาร. 282 0665